

innen indult aztán nagy keleti útjára. Amikor Pannoniából a római úton Spalatóba érkezett, talán az akkori szokás szerint várnia kellett egy jó ideig, míg jön valami gálya, amely Rómába vigye. Ez időt, talán hónapokat, töltötte a Spalato melletti remetebanlagban.

*

Kiértünk a városból. A szőlők lassan elmaradoztak és maradt a füves, sziklás hegyoldal. Lassan a fű is eltűnt, a hegyoldal mind meredekebb lett, mint hatalmas, csupasz sziklafal meredezett az égnek. És lent, alatta az örökké mormoló tenger...

Ekkor feltűnt előttünk egy nagy, fekete üreg és mellette kis, fehér kápolna, tetején nyitott harangtornyocskával. Körülötte pedig nyüzsgött a nép.

Odaértünk. A kápolna körül földbeszúrt oszlopok, rajta zöld gallyból girlandok, tarka zászlócskák. És girlandok és zászlócskák az egész kápolnán, fel, egész a harangokig. Alattuk pedig ott zsibong az áldott nép; ájtatosságukat már régen elvégezték, régen elmúlt a nagymise, most esznek-isznak, mókáznak, nevetgélnek, énekelnek...

A kápolnában rövid ájtatosság — a főoltáron Szent Jeromos képe — és hamar a remetebanlagba. Mindjárt ott tátong a bejárata a kápolna mellett. Ajtó is van rajta, mely csak most áll nyitva, a búcsú ünnepén. Bemegyünk. Hirtelen kiszélesedik az üreg.

— Itt főzött Szent Jeromos — magyarázzák készségesen. A fal mellett maga a szikla alkotott magasabb tűzhelyet, az még mindig füstös. De már valószínűleg nem a Szent, hanem későbbi remete-utódainak hagyatéka.

Egy ajtószerű nyíláson egy másik üregbe érünk. Ez tágasabb, mint az első és jó magasan ablaka is van, sziklanyílás a tengerre.

— Itt imádkozott Szent Jeromos és fordította a Szentírást — szól a magyarázat.

Ájtatos néphagyomány... Nincs róla írott emlék, de talán igaz is volt... Hisz nem a név a fontos. Az bizonyos, hogy szentek éltek itt: a világ örömeinek ürességét megvető remeték, kiknek csak egy szerelmük volt, az Isten!

Kijöttünk a banlagból. Vig szeptemberi Nap fogadott. Balra a banlagtól a sziklás hegyoldalba teljesen beépített falat mutattak még, ablakokkal, ajtóval: szintén remetetelep volt valamikor. De az ajtó olyan magasan áll, hogy csak hosszú létrán lehet hozzájutni. Amikor a remeték felmentek és a létrát maguk után húzták, már tökéletes «zárdában» voltak: a meredek sziklafalon más fel nem kúszhat, mint a jó Isten gyikocskája...

*

Aztán leültem ott lent, messze a zajongó, ünneplő néptől. Szétnéztem: háznagyságú, tenyérlevelű kaktuszok hallgattak itt is, ott is, nini, rajtuk vörös, fügealakú gyümölcs. Megkóstoltam: édesek, szinte túlédések. Lám: ez lehetett a remeték eledele. Böven terem

errefelé a datolyapálma és az olajfa is; ezeknek bogyója is tápláló ételül szolgálhatott nekik. Az erdőben a som, a mogoró, a csipkerózsa, no, meg a sok gomba vadon terem. A város sincs olyan messze: alig háromnegyed óra. Az ájtatos hívek sem feledkeztek meg biztosan ama szent férfiakról, kik érettük imádkoztak és vezekeltek...

Éljen a vakáció! (Vigh Gyula felv.)

A Nap már alábukott. A nép már csendesebb lett, majd el is csendesedett: lassan mind hazatakarodtak. Csak én maradtam és a sirályok, ezek most még bátrabban rikoltoztak.

Aztán csend lett egészen. Csak az Úr Lelke lebegett a sziklák és a vizek felett...

Dr. Horváth Richárd:

Elkísér a multunk

Mint a csillagok tüze, messziről, fehéren ragyogva, elérhetetlenül, a kéklő és hallgató éjtszakai csendben, úgy jön utánunk mindig és mindig a multunk. Az, aki valaha, valamikor, nagyon rég voltunk, tele hamvas ígérekkel és csodákat-kergető merészséggel. Telve a rejtett szépség duzzadó öntudatával és a vágyak sejtelmes forrongásával a jó felé. És amikor egy hely, egy-egy személy, egy-egy találkozás szíven üt és visszajő benne a multunk, egyszerre elkezd könnyezni és visszavágyakozni önszemlélődésünk.

Felsír az énünk halk jajgatással és alig-alig tudnak rá feledést és elnyugvást himezni gyöngéd elcsitítással és azzal a belátó szomorúsággal, hogy mennyire nem azok a tünk, akiknek önmagunk legmélyén ígérkeztünk.

Vajjon többek lettünk-e valójában mégis, vagy igaza van teljesen a szomorúságunknak? Vajjon szükséges-e és elkerülhetetlen-e az elkopása bizonyos értékeknek és ezeket tudja-e pótolni a bőséges tapasztalás? Vajjon több-e a mostani megérteni-tudásunk, mint volt a kiméletlen lendületünk? Vajjon önmagunk gyarlósága érzetének tudatából megszületett alázatosságunk megtisztító melegsége több-e, mint volt nagyszerű magabizásunk? Vajjon több-e a töredezett értékek országában mégis összeszedett akarásunk a jó felé, mint volt az álmodozásunk könnyűsége és a vágyaink magukat-felejtő repülése?

Ki tudna erre felelni. Hiszen talán ez az akart sorsunk és ez a küldetésünk sajátsága, hogy mindig nagyobb legyen a multunk, mint a jövőnk és a jelen pódiumáról mindig csak felfelé tekinthessünk; mai önmagunk büszke várából a tegnapi énünk értékeire? És, bár nem elég életes és kitöltő a gondolat, de tudva tudjuk, hogy így lesz ez holnap is, így lesz ez a minden kezdetéig, a lét földi határáig.

Folytonos hullámvölgy törvényeiben áll az életünk. Hullámhegy és hullámvölgy váltogatják mindig egymást benne. Illetőleg: ezeken ring a létünk és sodródik az időnk a cél felé, amit — hisszük — láthatatlanul, de mindig-ragyogóan tart előttünk az ég.

Elnevezhetjük a hullámvölgyet a szenvedések völgyének, a fájdalmak elesettségének, a megpróbáltatások küzdelmeinek. És elnevezhetjük a hullámhegyeket az öröm kiszökkenéseinek, a kedv megfeszüléseinek, a lendület csodáinak. Csak az a baj, hogy sokkal hosszabbak és bőségebbek a völgyek bennünk, mint a hegyek. És hiába van itt az elméleti tudás arról, hogy több a szenvedés, mint az öröm, s hogy minden nagy és szép szenvedésből születik, nem elég ez, nem, különösen akkor, ha nagyra szabta a Gondviselés számunkra a keserűség kenyerét.

A próbálgatás is nagy eredmény itt és a félig-sikerült jószándék is diadalmas akaratnak számíthat. Olyan gyarlóak és olyan szegények, olyan érzékenyek, idegesek és olyan fáradtak meg csüggedők vagyunk mi, mindennapi emberek. Olyan ritka közöttünk e téren a hősiesség és olyan kevés a lélek nagy álma.

Mindig azt hisszük, hogy teljesen készen vagyunk, miénk a bölcsesség és tudomány, a szeretet és tapasztalás legnagyobb mértéke és többek már nem is lehetünk. Néha megszáll az elnyugvás, megállás és fölény kísértete és azt gondoljuk, hogy minden úgy nagy általunk és belőlünk a legjobban, ahogyan éppen nagy.

Nem szabad azonban ennyire önmagunkbátornunk és ennyire a kizárólagosság gögjébe elzárkóznunk. Hiszen sokszor akkor vagyunk

a legkicsinyebbek, amikor a legnagyobbaknak képzeljük magunkat és akkor vagyunk a leg-tökéletlenebbek, amikor a legnagyobb tökéletesség öntudatát birtokoljuk. És viszont is áll: sokszor akkor vagyunk a legemberibb, a legkülönb emberek, amikor legjobban vergődünk és küzdünk, amikor az igazi alázatosság fenségében érezzük kicsiny-voltunkat és azt, hogy önmagunkra hagyatva semmik sem vagyunk.

Sokszor friss utakat vág életünk elé egy-egy élmény újsága. Másként meglátott színek és másként megélt, felvett, észrevett dolgok, más emberek hirtelen új sejtésekkel telíthetnek és az élet egyetemesebb arcához közelebb segíthetnek.

Nem szabad pusztán a nyomorúság szakadékaiból látni és nézni a világot, de nem szabad a jólét hozzáférhetetlen magasságaiból sem. Mert miként a mindennapi életben azokkal vagyunk legbensőségebben eljegyezve mindörökké, akikhez az azonos fájdalmak, örömök, szenvedések, vigasztalások, bűnök fűznek, így az élettel szemben is csak az ilyen folytonos és megszakíthatatlan sokoldalúság biztosítja a marandóságot, a nagyobb igazságot, a tökéletesebb értést és az egyetemesebb szeretetet. Vagyis: mindennek a legfájóbb, de egyúttal legszebb valóságát: az emberibb emberséget...

Előd Marcell:

Jézus a tengeren jár

«A hajó pedig immár a tengernek közepette vala és a haboktól háborgattatik vala.»

(Máté 14, 24.)

Békeidőben történt, van vagy tíz esztendeje. . . . Három nap és három éjjel hasította már a Conte Rosso, a hatalmas 20.000 tonnás olasz óceánjáró, az Atlanti-óceán mélytitkú vizeit. A hullámok és a felhők szeszélyes, ezer változatú gomolygása, zúgása gyönyörködtette szemünket. Itt-ott karcsú delfínek csapata úszott versenyt a hajóval, repülőhalak rebbentek fel a vízből s a taréjos hullámok között olykor felütötte félelmetes fejét egy cápa . . . Mindenütt csak víz, víz s az égbolt fönséges végtelensége!

Hatemeletes úszó palotánk olyan, mint egy mesebeli luxus-szálló, amelyben minden pompa és kényelem megvan. Egy világfürdő mondain élete folyik egy ilyen hajón. Az utasok későn kelnek, majd a márványmedencés uszodába mennek, utána napfürdő, tenisz, golf, változatos szakácművészet, zene, mozi, gazdag könyvtár, táncsték stb. A hajón naponként, a leg-tökéletesebb nyomdai technikával, napilap, az illusztrált «Giornale Atlantico» jelent meg, olasz és spanyol nyelven.

Mikor a hajó kivergődött az európai kikötőkből és elhagyva Gibraltár erődjait, neki-futott a végtelen Atlanti-óceánnak, lámpaláz-szerű érzés fogott el, mondhatnám — tenger-